

อำนาจหน้าที่และวิธีการดำเนินงาน

ปี 2546

หน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำนักงานสถิติแห่งชาติมีหน้าที่ความรับผิดชอบจำแนกงานหลักได้ 3 กลุ่มงาน ดังนี้

1. งานผลิตข้อมูลสถิติ

การผลิตข้อมูลสถิติ ถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญที่สุดของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และจะทำการผลิตเฉพาะสถิติพื้นฐาน (Basic Statistics) ซึ่งเป็นสถิติสำหรับการจัดทำแผน กำหนดนโยบาย ประเมินผล แก้ไขปัญหาทางโครงการต่างๆ โดยเฉพาะโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ข้อมูลสถิติที่สำนักงานสถิติแห่งชาติทำการผลิตจะไม่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น สถิติที่ผลิตแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

สถิติเชิงเศรษฐกิจ ได้แก่ สถิติการเกษตร การประมง อุตสาหกรรม ธุรกิจทางการค้าและธุรกิจทางการบริการ รายได้รายจ่ายของครัวเรือน การคมนาคม และการขนส่ง เป็นต้น

สถิติเชิงสังคม ได้แก่ สถิติประชากร แรงงาน การย้ายถิ่นของประชากร การศึกษา สาธารณสุข อนามัยและสวัสดิการ วัฒนธรรม ที่อยู่อาศัยของประชาชน เป็นต้น

การผลิตข้อมูลสถิติใช้วิธีการที่สำคัญ 2 วิธี คือวิธีสำมะโน (Census) และวิธีสำรวจ (Survey) สำนักงานสถิติแห่งชาติทำการผลิตข้อมูลตามหลักวิชาการสถิติ มีมาตรฐานสถิติ (ตามมาตรฐานสถิติสากล) มีคุณภาพเชื่อถือได้ และทันต่อเวลา นอกจากนี้ยังทำการศึกษาและพัฒนาระเบียบวิธีหรือเทคนิคใหม่ เพื่อปรับปรุงการผลิตสถิติให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ข้อมูลผลการสำมะโนและสำรวจทุกโครงการได้ทำการวิเคราะห์และจัดทำรายงานเพื่อเผยแพร่

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้จัดทำโครงการสำมะโน/สำรวจ เป็นประจำทุกปี ปีละประมาณ 15 โครงการ นอกจากนี้ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2545 ให้สำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักของประเทศ ในการผลิตข้อมูลสถิติพื้นฐานเชิงเศรษฐกิจและสังคม สำหรับการวางแผนพัฒนาและกำหนดนโยบายของประเทศ รวมทั้งสำรวจและสอบถามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับนโยบายหลักของรัฐบาล สำนักงานสถิติแห่งชาติจึงได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายหลักของรัฐบาล เพื่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินนโยบายของภาครัฐ อีกปีละประมาณ 20 โครงการ รวมทั้งได้เพิ่มบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ในการจัดทำดัชนี เครื่องชี้วัด ข้อมูลแนวโน้มและการคาดการณ์ภาวะด้านเศรษฐกิจและสังคม

2. งานให้บริการข้อมูลสถิติ

สำนักงานสถิติแห่งชาติให้บริการข้อมูลสถิติแก่ผู้ใช้ข้อมูลในภาครัฐและเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยให้บริการอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง มีการกำหนดรูปแบบและวิธีการให้บริการเผยแพร่ข้อมูลหรือผลงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ นอกจากนี้ให้บริการข้อมูลสถิติแล้ว ยังให้บริการสืบค้นข้อมูล สอบถามแหล่งข้อมูล จัดหาข้อมูลให้จากแหล่งต่าง ๆ รวมถึงให้คำแนะนำการใช้ข้อมูล

ข้อมูลสถิติที่สำนักงานสถิติแห่งชาติให้บริการนั้น ประกอบด้วย ข้อมูลที่สำนักงานสถิติแห่งชาติผลิตเองและข้อมูลสถิติที่รวบรวมมาจากหน่วยงานอื่น ซึ่งสำนักงานสถิติแห่งชาติได้รวบรวมอยู่เป็นประจำ ทำให้สำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นหน่วยงานกลางที่มีข้อมูลสถิติทุกสาขา นับว่าสำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นศูนย์ข้อมูลสถิติของประเทศ และสำนักงานสถิติจังหวัดเป็นศูนย์ข้อมูลของจังหวัด

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ให้บริการข้อมูล ดังนี้

- รายงานผลสำมะโนและสำรวจ ซึ่งจะมีทั้งรายงานเบื้องต้นและรายงานฉบับสมบูรณ์
- วารสารสถิติ สมุดสถิติรายปี สมุดรายงานสถิติจังหวัด
- ให้บริการในรูปของ Diskette CD-ROM
- การสืบค้นข้อมูลสถิติจากระบบ SISS [Statistical Information Searching System] ด้วยตนเองที่สำนักงานสถิติแห่งชาติ ข้อมูลสถิติระบบ SISS นับเป็นระบบสถิติเพื่อการให้บริการที่ใหญ่ที่สุดและครบถ้วนที่สุดของประเทศไทย
- ระบบ Internet ทาง Web Site ของสำนักงานสถิติแห่งชาติที่ <http://www.nso.go.th>

ในกรณีที่ผู้ใช้ข้อมูลมีความประสงค์จะใช้ข้อมูลผลการสำรวจ/สำมะโนซึ่งไม่ได้นำเสนอในรายงาน สำนักงานสถิติแห่งชาติจะทำการประมวลผลให้เป็นกรณีพิเศษ โดยพิจารณาความต้องการเป็นรายๆ ไป ผู้ใช้ข้อมูลสถิติของสำนักงานสถิติแห่งชาติที่สำคัญๆ คือรัฐบาล สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ World Bank IMF ADB ESCAP JICA MITI เป็นต้น

3. งานวิชาการและมาตรฐานสถิติ

เนื่องจากระบบสถิติของประเทศไทยเป็นระบบกระจายงานสถิติโดยมีสำนักงานสถิติแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหลักในการผลิตข้อมูลสถิติ ในขณะที่เดียวกันหน่วยงานต่าง ๆ ในกระทรวง กรม ได้มีการจัดทำสถิติด้วย เพื่อให้การบริหารจัดการระบบสถิติของประเทศสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลสถิติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่ากับทรัพยากรที่ใช้ สำนักงานสถิติแห่งชาติจึงได้จัดทำผังรวมสถิติ มาตรฐานสถิติและมาตรฐานการผลิตสถิติให้มีคุณภาพ ทั้งในเรื่องของระเบียบวิธีสถิติ การประมาณค่าทางสถิติ ฯลฯ โดยใช้วิธีการประสานกับหน่วยสถิติต่างๆ ได้แก่ผู้ผลิตข้อมูล ผู้ใช้ข้อมูลและองค์การระหว่างประเทศ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ยังให้คำปรึกษาแนะนำทางด้านวิชาการสถิติและวิชาการประมวลผลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ แก่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน การให้คำปรึกษาแนะนำทางด้านวิชาการสถิติ เป็นการให้คำปรึกษาแนะนำในเรื่องเกี่ยวกับการจัดทำโครงการสำรวจ ทั้งในเรื่องของระเบียบวิธีการสำรวจ แผนการเลือกห้องที่ตัวอย่าง การกำหนดขนาดตัวอย่าง การออกแบบข้อถาม การปฏิบัติงานเก็บรวบรวมข้อมูล(งานสนาม) การประมวลผล การวิเคราะห์ข้อมูล การคำนวณค่าทางสถิติต่างๆ ตลอดจนการจัดทำรายงาน สำหรับการให้คำปรึกษาแนะนำด้านวิชาการประมวลผลด้วยระบบคอมพิวเตอร์นั้น เป็นการให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดเตรียมข้อมูลเพื่อการประมวลผล การใช้โปรแกรมสำหรับการประมวลผลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ และส่งเสริมพัฒนาการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการประมวลผล

นอกจากนี้ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้จัดให้มีการฝึกอบรมทั้งด้านวิชาสถิติและวิชาการประมวลผลด้วยระบบคอมพิวเตอร์แก่เจ้าหน้าที่ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และเจ้าหน้าที่ของกระทรวง กรม และรัฐวิสาหกิจต่างๆ เป็นประจำทุกปี โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเพิ่มความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการทำงานด้านสถิติและด้านการประมวลผลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ที่ถูกต้องตามหลักวิชาให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม หลักสูตรการฝึกอบรมที่สำนักงานฯ จัดเป็นประจำได้แก่

1. การฝึกอบรมวิชาชีพด้านเนื้อหาหลักสูตรประกอบด้วยภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งได้แบ่งออกเป็น 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรการอบรมวิชาชีพติดระดับต้น สำหรับผู้มีความรู้ระดับ ม.ศ. 3 หรือเทียบเท่าขึ้นไป และ หลักสูตรการอบรมวิชาชีพติดระดับกลาง สำหรับผู้มีความรู้ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป สำหรับจำนวนผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละหลักสูตรประมาณ 45 คน

2. การฝึกอบรมหลักสูตรวิชาการประมวลผลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โดยปีหนึ่งๆ มีวิชาที่ทำการอบรม ประมาณ 6-7 วิชา เช่น การใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การเขียนเว็บเพจด้วย HTML การนำเสนอข้อมูลบนเว็บเพจด้วย Dreamweaver 4.0 Photoshop 6.0 และ Flash 5.0 มีผู้เข้ารับการอบรมประมาณปีละ 400-500 คน

3. การฝึกอบรมตามโครงการฝึกอบรมคอมพิวเตอร์แก่ข้าราชการตามมติคณะรัฐมนตรี สำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับเลือกจากศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ ให้เป็นสถาบันการฝึกอบรมโครงการดังกล่าวสำหรับผู้ที่จะเลื่อนระดับ ซึ่งเป็นข้าราชการสำนักงานสถิติแห่งชาติและหน่วยราชการอื่นในปีหนึ่งๆ ทำการอบรมประมาณ 2-3 รุ่น จำนวนผู้เข้ารับการอบรม ประมาณปีละ 100 -150 คน

4. การจัดอบรมหลักสูตรพิเศษ สำนักงานสถิติแห่งชาติได้จัดให้มีการอบรมพิเศษ เพื่อพัฒนาบุคลากรของสำนักงานฯ เป็นประจำทุกปี ทั้งในด้านวิชาการสถิติและวิชาการประมวลผลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ประมาณปีละ 2-3 หลักสูตร

5. การจัดอบรม/ดูงาน ให้แก่เจ้าหน้าที่สถิติจากต่างประเทศ ประมาณ 5 คณะ